

(ฉบับเพื่อรับฟังความเห็นผู้ที่เกี่ยวข้อง)

วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก

พ.ศ. ....

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก

เหตุผล

โดยที่กฎหมายคุ้มครองเด็กได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๐ บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งย่อมรวมถึงการคุ้มครองเด็กด้วย นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ และ ๒๕๔ ได้บัญญัติให้บุคคลและชุมชนมีสิทธิร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชนและมีสิทธิเข้าชื่อขึ้นเพื่อเสนอข้อบัญญัติต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเห็นสมควรปรับปรุงให้การบริหารและบังคับใช้กฎหมายบรรลุนิติภาวะในการปกป้องและคุ้มครองเด็กตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยสอดคล้องกับหลักการจัดบริการทางสังคม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อให้เด็กทุกคนเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสมศักดิ์ศรี มุ่งระดมทรัพยากรและความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมกับภาครัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดวางกลไกการบริหารราชการแผ่นดินให้มีบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในการคุ้มครองเด็ก กำหนดกระบวนการขั้นตอนการคุ้มครองเด็กให้ชัดเจน ที่จะสามารถเฝ้าระวังการแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและทันต่อเหตุการณ์อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่รวดเร็ว และจัดทำแผนฟื้นฟูเพื่อให้เด็กกลับสู่สภาวะปกติโดยมีครอบครัว โรงเรียน ชุมชน เป็นแกนกลางหลักในการแก้ไขปัญหาและสร้างสังคมแวดล้อมที่เหมาะสมต่อเด็ก จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กพ.ศ. ....

.....
.....

.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก

.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

“เด็กเร่ร่อน” หมายความว่า เด็กที่ไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือมีแต่ไม่เลี้ยงดูหรือไม่สามารถเลี้ยงดูได้ จนเป็นเหตุให้เด็กต้องเร่ร่อนไปในที่ต่าง ๆ หรือเด็กที่มีพฤติกรรมใช้ชีวิตเร่ร่อนจนน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพของตน

“เด็กกำพร้า” หมายความว่า เด็กที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต เด็กที่ไม่ปรากฏบิดามารดาหรือไม่สามารถสืบหาบิดามารดาได้

“เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก” หมายความว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจนหรือบิดามารดาหย่าร้าง ทั้งร้าง ถูกคุมขัง หรือแยกกันอยู่และได้รับความลำบาก หรือเด็กที่ต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัวเกินวัยหรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

“เด็กพิการ” หมายความว่า เด็กที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นไม่ว่าความบกพร่องนั้นจะมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง

“เด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์” หมายความว่า เด็กที่เกิดโดยกรรมวิธีใด ๆ ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่น่าอสุจิและไข่ออกจากร่างกายมนุษย์ เพื่อให้เกิดการตั้งครรภ์โดยไม่เป็นไปตามธรรมชาติ รวมทั้งการผสมเทียม

“การคุ้มครองเด็ก” หมายความว่า การจัดให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมไม่ว่าจะเป็น ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา หรือสถานที่อื่นใดที่เด็กต้องพึ่งพาอาศัยและเป็นสมาชิกผู้หนึ่ง โดยต้องสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำตามที่

กำหนดในกฎหมายนี้ และสามารถปกป้องคุ้มครองเด็ก มิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจหรือพัฒนาการ รู้ถึงและสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดาของเด็กไม่ว่าจะสมรสกันหรือไม่ก็ตาม ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย

“ครอบครัวทดแทน” หมายความว่า บุคคลที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูอย่างบุตร รวมถึงครอบครัวญาติ ผู้อุปถัมภ์กาฬาลาห์ตามกฎหมายอิสลามและครอบครัวบุญธรรมตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

“การเลี้ยงดูโดยมิชอบ” หมายความว่า การไม่ให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน หรือพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวง จนน่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็กหรือส่งผลให้เด็กตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด

“ความรุนแรง” หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดๆ เป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจและพัฒนาการ การทอดทิ้งหรือการปล่อยปละละเลย การแสวงประโยชน์ การล่วงเกินทางเพศ การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจและพัฒนาการหรือขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรมอันดีรวมถึงการกระทำโดยมิชอบ ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

“สืบเสาะและพินิจ” หมายความว่า การค้นหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลและนำมาวิเคราะห์วินิจฉัยตามหลักวิชาการทางสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา กฎหมาย และหลักวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและครอบครัวของบุคคลนั้น

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัว

“สถานรับเลี้ยงเด็ก” หมายความว่า สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกินหกปีบริบูรณ์ และมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน

“สถานแรกรับ” หมายความว่า สถานที่รับเด็กไว้อุปการะเป็นการชั่วคราวระหว่างการสืบเสาะและพินิจเด็กและครอบครัว เพื่อกำหนดแนวทางในการคุ้มครองเด็กที่เหมาะสมแก่เด็กแต่ละราย

“สถานสงเคราะห์” หมายความว่า สถานที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กที่จำต้องพรางจากสภาพครอบครัวไม่ว่าจะชั่วคราวหรือถาวร ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป

“สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ” หมายความว่า สถานที่ให้การศึกษาอบรมฝึกอาชีพเพื่อแก้ไขความประพฤติ บำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแก่เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครอง

“สถานพัฒนาและฟื้นฟู” หมายความว่า สถานที่ โรงเรียน สถาบัน หรือศูนย์ที่จัดขึ้นเพื่อให้การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนจนการศึกษาแนะแนว และการฝึกอบรมอาชีพแก่เด็กที่ต้องการการบำบัดฟื้นฟูเป็นพิเศษ

“สถานพินิจ” หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด

“พนักงานฝ่ายปกครอง” หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขตในเขตกรุงเทพมหานคร หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ แล้วแต่กรณี

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมการคุ้มครองเด็ก

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่า รวมถึง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและ ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด

“กรม” หมายความว่า กรมกิจการเด็กและเยาวชน

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงหรือระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๖ เด็กต้องได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตอยู่รอดและได้รับการคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

มาตรา ๗ การวินิจฉัยและกำหนดมาตรการหรือการกระทำใดในเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก เด็กต้องมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นต่อมาตรการ หรือการกระทำเหล่านั้นโดยเสรี ทั้งนี้ ความคิดเห็นดังกล่าวจะต้องได้รับการพิจารณาประกอบการวินิจฉัยและกำหนดมาตรการหรือการกระทำข้างต้น ตามวัย และวุฒิภาวะของเด็กนั้น

ในการวินิจฉัยและกำหนดมาตรการ หรือการกระทำใดในกระบวนการทางกฎหมาย การบริหาร และทางปกครองตามวรรคหนึ่ง เด็กมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมด้วยตนเอง ผ่านผู้แทนซึ่งเป็นพนักงานคุ้มครองเด็ก ผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการทำงานเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๘ ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น แต่ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องปกป้องคุ้มครองเด็กมิให้ตกอยู่

ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือพัฒนาการ รวมทั้งต้องให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดี สามารถแสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม

ให้หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๙ พนักงานฝ่ายปกครองจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อสร้างความตระหนัก ในการคุ้มครองเด็ก แก่ผู้อยู่ในเขตความรับผิดชอบของตน และจัดให้มีการแจ้งการละเมิดต่อเด็กตาม พระราชบัญญัตินี้ อำนวยความสะดวกในการแจ้งหรือร้องเรียน การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและ ครอบครัวในการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การมีส่วนร่วมในการสืบสวนและกระบวนการพิจารณา ทางศาล ตลอดจนการประสานและส่งต่อข้อมูลที่ได้รับจากการรายงานเพื่อใช้ในการประเมินการ ให้บริการที่เหมาะสมแก่เด็กและครอบครัวทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้ ต้องรับฟังความคิดเห็น และความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ

การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองตามวรรคหนึ่ง หากพบว่าการให้บริการ คุ้มครองเด็กในพื้นที่เป็นไปโดยขาดประสิทธิภาพ ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดในกฎกระทรวง และไม่ครอบคลุมผู้ต้องการรับบริการอย่างทั่วถึง ให้รายงานต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก กรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อกำหนดมาตรการในการ แก้ไขปรับปรุง

หมวด ๒

การบริหารการคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๑๐ ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธาน กรรมการ

(๒) ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธาน กรรมการ

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบคน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้งจากผู้ประกอบการด้านสังคมสงเคราะห์ การศึกษา จิตวิทยาให้คำปรึกษา กฎหมาย และแพทย์ วิชาชีพละสองคน อย่างน้อยวิชาชีพละหนึ่งคนเป็นผู้แทน จากภาคเอกชน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา คุณสมบัติลักษณะต้องห้าม และวาระการดำรง ตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และอธิบดีอาจจะแต่งตั้งข้าราชการใน กรมกิจการเด็กและเยาวชน จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา ๑๑ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการคุ้มครองเด็กต่อรัฐมนตรีเพื่อ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) สนับสนุนและประสานงานกับเอกชน หรือหน่วยงานของรัฐ ในการให้การ คุ้มครองเด็ก

(๓) ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบและประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก

(๕) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์การคุ้มครองเด็กและสิทธิเด็ก โดยประเมินความก้าวหน้าในการคุ้มครองเด็กในรอบปี รวมทั้งเสนอแนะให้ปรับปรุงการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กโดยภาพรวมของประเทศเสนอต่อคณะรัฐมนตรีด้วย

(๖) ดำเนินการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๓ ให้กรมทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนต่อรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๒) กำกับดูแล ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงาน รวมทั้งให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุ้มครองเด็ก

(๓) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารกองทุน

(๔) สนับสนุนและส่งเสริม เอกชน และหน่วยงานของรัฐในการร่วมกันดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก

(๕) พัฒนาและวางมาตรการระบบ รูปแบบ และกระบวนการคุ้มครองเด็ก โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

(๖) ส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่ ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวกับงานคุ้มครองเด็ก

(๗) ส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่างๆ จัดการประชุมสมัชชาอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๘) พัฒนาพนักงานคุ้มครองเด็กให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการคุ้มครองเด็ก

(๙) จัดให้มีระบบฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับการดำเนินการคุ้มครองเด็ก พนักงานคุ้มครองเด็ก เด็กที่ต้องการรับการคุ้มครอง และเอกชน หรือหน่วยงานของรัฐ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก

(๑๐) รวบรวม วิเคราะห์ วิจัย ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งแผนงานในการคุ้มครองเด็กของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

(๑๑) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์การคุ้มครองเด็กและสิทธิเด็ก โดยประเมินความก้าวหน้าในการคุ้มครองเด็กในรอบปี รวมทั้งเสนอแนะให้ปรับปรุงการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กโดยภาพรวมของประเทศเสนอต่อคณะกรรมการ

(๑๒) ดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๔ ในการดำเนินการคุ้มครองเด็ก ถ้าการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐอื่นหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐอื่นดำเนินการ จะเป็นประโยชน์แก่

เด็กหรือประชาชนมากกว่าการที่กรมจะดำเนินการเอง กรมจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐอื่นใดดำเนินการนั้นก็ได้

มาตรา ๑๕ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้บริการคุ้มครองเด็กในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (๒) จัดทำแผนและงบประมาณในการคุ้มครองเด็ก
- (๓) จัดให้มีระบบฐานข้อมูลพนักงานคุ้มครองเด็ก เด็กที่ต้องการรับบริการและการคุ้มครอง ประสานงานส่งต่อความรับผิดชอบ ติดตามดูแล ประเมินผล ทบทวนการคุ้มครองเด็กไม่ว่าจะเป็นบริการที่ให้แก่เด็กและครอบครัวด้านใด
- (๔) ส่งเสริมให้มีพนักงานคุ้มครองเด็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรเอกชน คณะบุคคล หรือบุคคลปฏิบัติงานด้านคุ้มครองเด็ก โดยเฉพาะจัดให้มีอาสาสมัครดูแลเด็กและครอบครัว
- (๕) จัดหาพื้นที่สร้างสรรค์ประจำท้องถิ่นเพื่อทำกิจกรรมสำหรับเด็กและครอบครัว รวมทั้งจัดทำโครงการที่เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาเด็กและครอบครัว
- (๖) ประเมินความเสี่ยงของสถานให้บริการต่างๆ ในเขตอำนาจซึ่งอาจก่ออันตรายต่อสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก รวมทั้งประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อช่วยกันควบคุมจำกัดไม่ให้สถานให้บริการส่งผลกระทบต่อครอบครัวและชุมชน
- (๗) จัดให้มีครอบครัวทดแทนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (๘) กำกับ ดูแล การทำงานของพนักงานคุ้มครองเด็กในพื้นที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย
- (๙) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านเด็กและครอบครัวในเขตพื้นที่เสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครหรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด
- (๑๐) ส่งเสริมครอบครัวในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด
- (๑๑) ให้บริการทางสังคมโดยประสานกับสถาบันการศึกษา โรงพยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ และหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานเอกชน ทั้งองค์กรอาสาสมัครวิสาหกิจเพื่อสังคม หรือองค์กรธุรกิจ โดยมีการให้บริการหลักคือ ฝึกทักษะหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะชีวิต ทักษะในการเป็นพ่อแม่ ทักษะสังคม ทักษะการจัดการปัญหา วิธีการแก้ไขความขัดแย้งในครอบครัว ทักษะการบริหารรายได้รายจ่ายการออมการลงทุนและการบริหารหนี้ บริการให้คำปรึกษาแนะนำ และจัดบริการด้านสุขภาพแก่ผู้มีปัญหาสุขภาพจิตด้วยวิธีการจิตบำบัด

หมวด ๓

คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด
และสมาชิกการคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๑๖ ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

- (๑) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ
- (๒) ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) ผู้แทนกรมกิจการเด็กและเยาวชน ผู้แทนศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้แทนสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัว ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผู้แทนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา และผู้อำนวยการสำนักอนามัย เป็นกรรมการ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนห้าคนซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสังคมสงเคราะห์ การศึกษา จิตวิทยาให้คำปรึกษา กฎหมาย และแพทย์ วิชาชีพละหนึ่งคน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา คุณสมบัติลักษณะต้องห้าม และวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ให้ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคมอาจจะแต่งตั้งข้าราชการในสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา ๑๗ ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) อัยการจังหวัดคดีเยาวชนและครอบครัว ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด และผู้แทนศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด เป็นกรรมการ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนห้าคนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานที่ทำในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสังคมสงเคราะห์ การศึกษา จิตวิทยาให้คำปรึกษา กฎหมาย และแพทย์ วิชาชีพละหนึ่งคน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา คุณสมบัติลักษณะต้องห้าม และวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด อาจจะแต่งตั้งข้าราชการภายในหน่วยงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้ช่วยเลขานุการสองคนก็ได้

มาตรา ๑๘ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐ ในเขตจังหวัด จัดระบบให้บริการคุ้มครองเด็กในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนดในกฎกระทรวง และครอบคลุมผู้ต้องการรับบริการอย่างทั่วถึง

(๒) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่และองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก

(๓) กำหนดนโยบาย จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนงานคุ้มครองเด็กของจังหวัด

(๔) จัดให้มีระบบฐานข้อมูลพนักงานคุ้มครองเด็ก เด็กที่ต้องการรับบริการหรือการคุ้มครอง เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิเด็กในพื้นที่ และเชื่อมต่อข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๕) จัดหาทุนเพื่อการคุ้มครองเด็กและรายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาทุนและการจัดการทุนต่อคณะกรรมการ

(๖) ติดตาม ประเมินผลและพัฒนาการคุ้มครองเด็กในกรุงเทพมหานครและระดับจังหวัด แล้วแต่กรณี แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการ

(๗) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครหรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดมอบหมาย

(๘) กำกับดูแลการทำงานของพนักงานคุ้มครองเด็กในพื้นที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย

(๙) กระตุ้นและส่งเสริมให้สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด แล้วแต่กรณี จัดให้มีครอบครัวทดแทนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๐) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านเด็กและครอบครัวในกรุงเทพมหานครและระดับจังหวัดเสนอต่อคณะกรรมการ

(๑๑) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๙ ให้กรุงเทพมหานครและองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้วแต่กรณี จัดให้มีสมัชชาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กภายในกรุงเทพมหานครหรือภายในจังหวัด

มาตรา ๒๐ สมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ดังนี้

(๑) ประธานสภากรุงเทพมหานคร

(๒) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐและองค์กรภาคเอกชนที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านเด็กภายในกรุงเทพมหานคร

(๓) ประชาชนภายในกรุงเทพมหานคร

บุคคลตาม (๓) ที่ประสงค์จะเข้าร่วมสมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครให้สมัครลงทะเบียนการเข้าร่วมเป็นสมัชชาคุ้มครองเด็กตามแบบและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๑ สมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัด มีองค์ประกอบ ดังนี้

(๑) ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(๒) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัด

(๓) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐและองค์กรภาคเอกชนที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านเด็กภายในจังหวัด

(๔) ประชาชนภายในจังหวัด

บุคคลตาม (๔) ที่ประสงค์จะเข้าร่วมสมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัด ให้สมัครลงทะเบียนการเข้าร่วมเป็นสมัชชาคุ้มครองเด็กตามแบบและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๒ สมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและสมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัดมีหน้าที่ในการรับฟังสถานการณ์ด้านเด็ก วิเคราะห์สถานการณ์ในการคุ้มครองเด็ก ทบทวนกลไกและกระบวนการคุ้มครองเด็ก เพื่อใช้ประกอบการกำหนดนโยบาย แผนงานคุ้มครองเด็กในพื้นที่และเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการคุ้มครองเด็กเป็นผู้ไปดำเนินการต่อไป

ให้กรุงเทพมหานคร หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดให้มีการประชุมสมัชชาคุ้มครองเด็กภายในกรุงเทพมหานครหรือภายในจังหวัด แล้วแต่กรณี อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ในการประชุมสมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและสมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัด ให้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครหรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง

ให้ประธานสภากรุงเทพมหานครหรือประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นประธานในการประชุมสมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครหรือสมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี

กรณีที่เสียงส่วนใหญ่ของสมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและสมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัด มีความเห็นหรือเสนอแนะเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กที่จำเป็นต้องตราเป็นข้อบัญญัติ ให้ถือเสมือนหนึ่งว่ามติดังกล่าวเป็นการเสนอให้สภากรุงเทพมหานคร หรือสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมติที่ว่าไปตราเป็นข้อบัญญัติ

มาตรา ๒๓ ให้กรุงเทพมหานครและองค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดสรรงบประมาณ สำหรับการจัดสมัชชาคุ้มครองเด็กภายในกรุงเทพมหานครหรือภายในจังหวัด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้กรรมการและอนุกรรมการ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๔ พนักงานคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๒๕ ให้กรม เขตในกรุงเทพมหานครและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มี พนักงานคุ้มครองเด็กจำนวนที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการแต่งตั้งและมาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน คุ้มครองเด็กให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ตามคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๖ พนักงานฝ่ายปกครองมีหน้าที่คุ้มครองเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ไม่ว่าเด็กจะมีผู้ปกครองหรือไม่ก็ตาม ดูแลและตรวจสอบสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู และสถานพินิจ ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้รายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๗ ในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีพนักงาน คุ้มครองเด็กเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นร่วมดำเนินการด้วยก็ได้

มาตรา ๒๘ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีหน้าที่และอำนาจในการให้ความช่วยเหลือ แก่เด็กและครอบครัวหรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็ก เด็กที่อายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่ต้องรับผิดชอบทางอาญา เด็กที่ศาลส่งมารับการคุ้มครอง เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และ พัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวงและคุ้มครอง เด็กให้ปลอดภัยจากสภาพยากลำบาก ภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิดและภัยอันตรายทั้งปวง รวมทั้ง ต้องจัดการประสานงานและดำเนินการให้เด็กได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีอำนาจ เรียกผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นใดมาให้อภัยคำหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่

ความประพฤติ สุขภาพ และความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็ก ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครองของเด็ก นายจ้างหรือผู้ประกอบการ เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ที่เด็กทำงานหรือเคยทำงาน อาศัยหรือเคยอาศัยอยู่ เจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือผู้ดูแลสถานศึกษาที่เด็กกำลังศึกษาหรือเคยศึกษา หรือผู้ปกครองสวัสดิภาพ ส่งเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ การศึกษา การทำงาน หรือความประพฤติของเด็กมาให้ หรือเข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของผู้ปกครอง สถานที่ประกอบการของนายจ้างของเด็ก สถานศึกษาของเด็ก หรือสถานที่ที่เด็กมีความเกี่ยวข้องด้วย ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อสอบถามบุคคลที่อยู่ในที่นั้น ๆ และรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การเลี้ยงดู อุปนิสัย และความประพฤติของเด็ก

ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานคุ้มครองเด็กต้องแสดงบัตรประจำตัวก่อนและให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานคุ้มครองเด็กให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรี กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๙ การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานคุ้มครองเด็กหรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

การดำเนินการของพนักงานคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดในทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางปกครอง เว้นแต่จะเป็นกรณีที่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

มาตรา ๓๐ การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคุ้มครองเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่าฯ ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๕

กระบวนการคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๓๑ ผู้ใดพบเห็นหรือทราบเหตุอันควรสงสัยว่ามีเด็กอยู่ในภาวะเสี่ยงหรือตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการช่วยเหลือคุ้มครอง หรือเป็นเด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า เด็กพิการ เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือเด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบากหรือเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย จะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งต่อพนักงานคุ้มครองเด็กหรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กตามกฎหมายโดยมิชักช้า

เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ครู แพทย์ พยาบาล พบว่าเด็กอยู่ในภาวะที่ต้องได้รับความคุ้มครองมีหน้าที่ จะต้องรายงานให้พนักงานคุ้มครองเด็ก หรือพนักงานฝ่ายปกครองตามกฎหมายโดยมิชักช้า หากมีข้อสงสัยหรือปรากฏชัดว่าเด็กต้องการความช่วยเหลือและการคุ้มครอง

การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรา นี้ เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง หรือทางอาญา

มาตรา ๓๒ เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เด็กถูกระทำด้วยความรุนแรง ถูกกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบากหรือเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย หรือผู้ปกครองกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพหรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก หรือเพื่อป้องกันมิให้เด็กได้รับอันตรายหรือถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม หรือให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบซึ่งอาจก่ออันตรายต่อสวัสดิภาพหรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ที่เกิดเหตุเพื่อสืบเสาะพินิจ แล้วหาวิธีการคุ้มครองเด็กที่เหมาะสม

ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันที เด็กอาจได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกนำไปสถานที่อื่นซึ่งยากแก่การติดตามช่วยเหลือ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีอำนาจเข้าไปในเวลาภายหลังพระอาทิตย์ตกได้ หากพบว่าการปล่อยให้เด็กอาศัยอยู่กับผู้ปกครองต่อไป อาจเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพหรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก ให้มีอำนาจแยกตัวเด็กจากครอบครัวของเด็กไปพักอาศัยอยู่ในที่ปลอดภัย โดยอาจส่งตัวเด็กไปอาศัยอยู่กับครอบครัวทดแทน สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟูหรือสถานที่อื่นใดซึ่งจะก่อประโยชน์สูงสุดให้แก่เด็ก ทั้งนี้ ต้องแจ้งเหตุจำเป็นข้างต้นที่ต้องแยกตัวเด็กมาอยู่ในความคุ้มครองให้ผู้ปกครองรับทราบด้วย

การส่งตัวเด็กไปอาศัยอยู่กับครอบครัวทดแทน สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟูหรือสถานที่อื่นใดตามวรรคสอง ระหว่างการสืบเสาะและพินิจเพื่อหาวิธีการคุ้มครองเด็กที่เหมาะสมให้กระทำได้ไม่เกินเจ็ดวัน แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก พนักงานคุ้มครองเด็กจะต้องยื่นคำร้องขอต่อศาล เพื่อมีคำสั่งขยายระยะเวลาออกไปรวมแล้วไม่เกินสามสิบวันก็ได้

ในการยื่นคำร้องขอต่อศาลตามวรรคสาม ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอต่อศาลได้เช่นเดียวกับพนักงานคุ้มครองเด็ก

กรณีที่เด็กร้องขอความช่วยเหลือด้วยตนเอง หรือพนักงานงานคุ้มครองเด็กได้รับตัวเด็กที่ร้องขอให้ช่วยเหลือไม่ว่าจากบุคคลใด ให้ดำเนินการเช่นเดียวกันกับการแยกตัวเด็กตามวรรคสอง

มาตรา ๓๓ ระหว่างการคุ้มครองเด็กของพนักงานคุ้มครองเด็กตามมาตรา ๓๒ วรรคสองและวรรคสาม ผู้ปกครองไม่มีสิทธิเข้าไปในสถานศึกษา สถานพยาบาล ที่พำนักของเด็กหรือเข้าไปใกล้ตัวเด็กตามที่พนักงานคุ้มครองเด็กกำหนด ไม่มีสิทธิกำหนดที่อยู่หรือความเป็นไปของเด็ก เว้นแต่พนักงานคุ้มครองเด็กจะอนุญาต เมื่อเห็นว่าจะก่อประโยชน์สูงสุดให้แก่เด็ก หากผู้ปกครองฝ่าฝืน พนักงานคุ้มครองเด็กหรือพนักงานอัยการ มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลออกคำสั่งให้ตำรวจจับกุมผู้ฝ่าฝืนข้อห้ามข้างต้น มากักขังไว้จนกว่าจะยอมปฏิบัติตามข้อห้ามนั้น

มาตรา ๓๔ เมื่อรับเด็กเข้ามาไว้ในความดูแล ให้พนักงานคุ้มครองเด็ก ต้องรับจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจแก่เด็กนั้นและดำเนินการพิสูจน์ทราบ ว่า เด็กถูกระทำด้วยความรุนแรง ถูกกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจและตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิดจริงหรือไม่ในทันที รวมทั้งมีอำนาจเรียกผู้ปกครองมาให้ถ้อยคำ หากผู้ปกครองไม่สามารถชี้แจงได้ว่าเกิดเหตุใดขึ้นและเหตุใดจึงไม่สามารถคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัย หรือปลอดภัยจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือกรณีผู้ปกครองไม่ยอมมาให้ถ้อยคำ ไม่ยอมให้ถ้อยคำ โดยไม่มีเหตุอันควร หรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ ให้ส่งเด็กไปคุ้มครองในสถานที่

ที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก โดยอาจส่งไปครอบครัวทดแทน สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดซึ่งจะก่อประโยชน์สูงสุดให้แก่เด็ก

มาตรา ๓๕ ในการพิสูจน์ทราบว่าได้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงหรือเล็งดูโดยมิชอบหรือไม่ตามมาตรา ๓๔ ให้พิจารณาจากหลักฐานทางการแพทย์เป็นเบื้องต้น ประกอบคำบอกเล่าของเด็กและบุคคลแวดล้อม หากไม่พบหลักฐานดังกล่าว ให้พิจารณาคำบอกเล่าของเด็กและผู้เกี่ยวข้อง โดยนำเหตุการณ์ก่อนหน้าการถูกกระทำและหลังการถูกกระทำ มาประกอบการพิจารณาแล้ววินิจฉัยโดยอาศัยหลักข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นแห่งคดีร่วมกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดี ทั้งนี้ การวิเคราะห์วินิจฉัยพยานหลักฐานต้องใช้วิธีการตามหลักวิชาการ โดยมีให้นำความคิดเห็น ความเชื่อส่วนบุคคล มาใช้วิเคราะห์วินิจฉัย

หลักฐานทางการแพทย์นอกจากร่องรอยบาดแผลทั้งภายในภายนอกร่างกายเด็ก เชื้อโรค เชื้ออสุจิ หรือชิ้นส่วนจากร่างกายของผู้กระทำส่วนอื่น ๆ แล้ว ให้รวมถึงสุขภาพจิต พัฒนาการของเด็ก รวมทั้งพฤติกรรมที่จิตแพทย์ นักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ สามารถระบุได้ว่าเป็นผลอันเกิดจากการถูกกระทำด้วยความรุนแรงหรือเล็งดูโดยมิชอบ

มาตรา ๓๖ การส่งเด็กไปคุ้มครองในสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก ตามมาตรา ๓๔ จะสิ้นสุดลงก็ต่อเมื่อเหตุที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็กนั้นสิ้นสุดลง หากศาลจะมีคำสั่งให้พนักงานคุ้มครองเด็กคืนเด็กผู้อยู่ในความคุ้มครองให้แก่ผู้ปกครอง ศาลต้องพิจารณาจากพยานหลักฐานที่ยืนยันได้ว่าผู้ปกครองสามารถปกป้อง ให้เด็กปลอดภัยจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือปลอดภัยจากอันตรายด้วยประการใดๆทั้งปวง รวมทั้งสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็ก ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๗ เมื่อพบว่าเด็กถูกกระทำด้วยความรุนแรง หรือเล็งดูโดยมิชอบ ให้พนักงานคุ้มครองเด็ก มีอำนาจดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแทนเด็กผู้เสียหายได้เช่นเดียวกับผู้แทนโดยชอบธรรม หรืออาจร้องต่อศาลขอให้ตั้งบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดที่เกี่ยวข้องเป็นผู้แทนเฉพาะคดีก็ได้

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กและเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำผิดซ้ำอีก ทั้งนี้ พนักงานคุ้มครองเด็กอาจกำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด ยื่นต่อพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการให้ใช้ประกอบคำฟ้องด้วย

ไม่ว่าจะมีการดำเนินคดีอาญาหรือไม่ หากปรากฏพฤติกรรมอันน่าเชื่อว่าจะมีการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เด็กหรือผู้ปกครองของเด็กนั้น พนักงานคุ้มครองเด็ก พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ ร้องขอให้ศาลออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพตามหมวด ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๓๘ กรณีที่เห็นสมควรให้เด็กยังอยู่อาศัยร่วมกับผู้ปกครองต่อไป ระหว่างสืบเสาะพินิจเพื่อหาวิธีการคุ้มครองเด็กที่เหมาะสมแก่เด็ก พนักงานคุ้มครองเด็กมีอำนาจวางข้อกำหนดเพื่อป้องกันมิให้เด็กได้รับอันตรายหรือถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยให้ผู้ปกครองหรือบุคคลที่รับเด็กไปปกครองดูแล ต้องปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพังเป็นการเฉพาะตัวกับผู้ใหญ่ หรือเด็กอื่นในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็ก

(๒) ให้ความร่วมมือแก่โรงเรียนหรือสถานศึกษา ในการดูแลเด็กให้มีความปลอดภัย หรือในการปฏิบัติกิจกรรมทางการศึกษาหรือกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กพ้นจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด

(๓) ห้ามบุคคลซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อเด็กมิให้เข้าไปใกล้ตัวเด็ก

(๔) ห้ามผู้ใช้ความรุนแรงต่อเด็กเข้าเขตกำหนด หรือเข้าไปใกล้ตัวเด็กเพื่อไม่ให้ก่ออันตรายแก่เด็ก

(๕) กำหนดให้ผู้ปกครองหรือผู้ใช้ความรุนแรงต่อเด็กไปรับการบำบัดฟื้นฟูจากแพทย์ก่อน

(๖) กำหนดให้ผู้ปกครองร่วมกิจกรรมในการฟื้นฟูเด็กและครอบครัว หรือกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กพ้นจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด

(๗) กำหนดให้ผู้ปกครองรับการฝึกทักษะในการเลี้ยงดู ทักษะในการจัดการปัญหา ทักษะในการควบคุมตนเองจากหน่วยงานหรือบุคคลที่เหมาะสม

(๘) กำหนดเงื่อนไขในการประกอบอาชีพที่เอื้อต่อการดูแลเด็ก โดยพนักงานคุ้มครองเด็กช่วยพัฒนาอาชีพหรือรายได้เป็นทางเลือกให้แก่ผู้ปกครอง

(๙) กำหนดให้ผู้ปกครองขอความเห็นจากพนักงานคุ้มครองเด็กในการย้ายถิ่นที่อยู่ เพื่อสามารถติดตามดูแลคุ้มครองเด็ก หรือส่งต่อความรับผิดชอบไปยังหน่วยงาน หรือพนักงานคุ้มครองเด็กหรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กตามมาตรา ๒๖ ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบนั้น

หากปรากฏชัดว่าผู้ปกครองหรือผู้รับเด็กไว้ปกครองดูแล ละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของพนักงานคุ้มครองเด็กให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๒

มาตรา ๓๙ เมื่อสืบเสาะพินิจร่วมกับผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง จนสามารถกำหนดวิธีการคุ้มครองเด็กที่เหมาะสมแก่เด็กได้แล้ว ให้พนักงานคุ้มครองเด็กหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อออกคำสั่งคุ้มครองเด็กตามวิธีการข้างต้น โดยพนักงานคุ้มครองเด็กหรือพนักงานอัยการ อาจร้องขอต่อศาลเพื่อเบิกตัวผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องและผู้ปกครอง เครือญาติ ครอบครัวทดแทน หรือบุคคลอื่นใดซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย เข้าเบิกความต่อศาล และให้คำสั่งศาลถือเป็นที่สุด

กรณีที่พนักงานคุ้มครองเด็ก ได้เชิญผู้ปกครอง เครือญาติ ผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ครอบครัวทดแทน หรือบุคคลอื่นใดซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดู หรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย มาประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน แล้วเห็นพ้องต้องกันถึงวิธีการคุ้มครองเด็ก แผนบำบัดฟื้นฟูเด็กและครอบครัว แผนกิจกรรมเพื่อสร้างความสงบสุข ความปรองดองกัน หรือปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัว และได้ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันแล้ว พนักงานคุ้มครองเด็กหรือพนักงานอัยการไม่ต้องยื่นคำร้องต่อศาลก็ได้ เว้นแต่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงข้างต้นให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๔๐ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ถ้าศาลเห็นว่าไม่ควรให้เด็กหรือบุคคลใดเผชิญหน้ากัน ศาลอาจสั่งให้บุคคลดังกล่าวออกนอกห้องพิจารณา หรือใช้วิธีการอื่นใดเพื่อลดการเผชิญหน้า

การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีตามวรรคหนึ่ง ให้จัดในลักษณะของการประชุม โดยผู้เกี่ยวข้อง อาจแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายที่จดทะเบียนกับศาลเยาวชนและครอบครัวเข้าร่วมประชุมด้วยก็ได้

มาตรา ๔๑ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ให้ศาลถามปากคำทุกคนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริง รวมทั้งมีอำนาจเรียกผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง มาเสนอแนะความเห็นทางวิชาการเพื่อใช้ประกอบการวินิจฉัยของศาล ให้ผู้ร้องนำเสนอข้อเท็จจริง และเสนอแนะวิธีการในการแก้ไขปัญหา วิธีการสร้างหลักประกันว่าเด็กจะได้รับการปกป้อง ให้ปลอดภัยจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือเสี่ยงต่ออันตราย รวมทั้งได้รับการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาตามมาตรฐานขั้นต่ำ ผู้ปกครองมีหน้าที่ต้องบอกเล่าถึงสาเหตุความเป็นมาของ ภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรืออันตรายที่คุกคามต่อเด็ก หรือขัดขวางความเจริญเติบโต หรือพัฒนาการของเด็กต่อศาล ในการวินิจฉัยและออกคำสั่งใดให้ศาลพิจารณาจากพยานหลักฐานถึงความน่าจะเป็นและยึดหลักให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กเป็นสำคัญ

หลักการให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็ก ได้แก่ การจัดให้เด็กได้อยู่อาศัย ในสภาพแวดล้อมทางครอบครัวหรือสังคมแวดล้อมที่ปกป้องให้เด็กปลอดภัยจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือปลอดภัยจากอันตรายด้วยประการทั้งปวง รวมทั้งได้รับการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาตามมาตรฐานขั้นต่ำ

มาตรา ๔๒ การออกคำสั่งหรือกำหนดมาตรการของศาลต้องเป็นไปเพื่อช่วยเหลือ ให้ผู้ปกครองสามารถอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนได้ หรือให้ผู้ปกครองได้แสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อเด็ก แม้ว่าจะไม่อาจมอบเด็กให้อาศัยอยู่กับผู้ปกครองเป็นการชั่วคราวหรือถาวร

มาตรการดังกล่าวรวมถึงให้ผู้ปกครองกระทำการ ละเว้นกระทำการ ห้ามเข้าเขต กำหนด ห้ามเข้าใกล้ตัวเด็กในระยะที่กำหนด วิธีการฟื้นฟูบำบัดรักษา คุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา ชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก ทำทัณฑ์บน หรือกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนด

มาตรา ๔๓ ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้ตำรวจจับกุมผู้ขัดคำสั่งศาลตามมาตรา ๔๒ มากักขังไว้มีกำหนดครั้งละไม่เกินสามสิบวัน โดยศาลอาจกำหนดให้กักขังแต่เฉพาะวันหยุดราชการ ก็ได้ จนกว่าจะยอมปฏิบัติตามคำสั่งนั้น

กรณีที่ศาลเห็นว่าเด็กไม่อาจกลับไปอยู่ร่วมกันกับผู้ปกครองอีกต่อไป ศาลอาจ กำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้ปกครอง ไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ

มาตรา ๔๔ หากการกลับไปอยู่อาศัยร่วมกันระหว่างเด็กและผู้ปกครองไม่อาจเกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใด ศาลอาจห้ามผู้ปกครองติดต่อกับเด็กอีก เว้นแต่เด็กจะร้องขอ โดยพนักงานคุ้มครองเด็กต้องควบคุมดูแล มิให้การติดต่อดังกล่าวก่อให้เกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพ หรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก

มาตรา ๔๕ ให้ศาลรับฟังความคิดเห็นในเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กจากเด็กโดยตรง ทั้งนี้ ความคิดเห็นดังกล่าวจะได้รับการพิจารณาตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็กนั้น หรือ

ผ่านผู้แทนซึ่งเป็นพนักงานคุ้มครองเด็ก ผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการทำงานเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๔๖ การออกคำสั่งหรือกำหนดมาตรการตามมาตรา ๔๒ ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็ก ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขสำหรับวิธีการคุ้มครองเด็กเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้ แต่ถ้ามีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป อาจขยายหรือย่นระยะเวลาที่กำหนดไว้แล้วก็ได้ตามแต่เห็นสมควร ทั้งนี้ การกำหนดเงื่อนไขข้างต้นต้องไม่เกินขณะที่เด็กมีอายุสี่สิบปี

ในกรณีเด็กอยู่ระหว่างการคุ้มครองตามคำสั่งศาล ถ้าผู้ปกครองร้องขอและแสดงให้เห็นว่าสามารถปกครองและอุปการะเลี้ยงดูเด็กได้ ให้ศาลพิจารณาสั่งเปลี่ยนแปลงคำสั่งคุ้มครองเด็กตามความเหมาะสม โดยเรียกตัวพนักงานคุ้มครองเด็กผู้รับผิดชอบมาให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม โดยศาลต้องรับฟังความคิดเห็นจากเด็กเท่าที่ทำได้ก่อนออกคำสั่งใด ๆ

ระหว่างเด็กอยู่ในความคุ้มครองตามคำสั่งศาล พนักงานอัยการ พนักงานคุ้มครองเด็ก ผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการทำงานเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว อาจร้องขอให้ศาลออกคำสั่งเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งคุ้มครองเด็กก่อนหน้านี้เพื่อประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็ก

มาตรา ๔๗ ก่อนครบกำหนดเวลาคุ้มครองเด็กตามคำสั่งศาลไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน พนักงานคุ้มครองเด็กต้องดำเนินการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมของครอบครัวและเด็ก เพื่อให้เด็กและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในการคืนเด็กสู่ครอบครัว

พนักงานคุ้มครองเด็กจะต้องติดตามและช่วยเหลือครอบครัวอีกระยะหนึ่งจนกว่าจะเชื่อได้ว่าครอบครัวหรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็กสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรม สั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามมาตรฐานขั้นต่ำที่และคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือภัยอันตรายใด ๆ

มาตรา ๔๘ เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กศาลอาจถอนอำนาจปกครองของผู้ใช้อำนาจปกครองเสียบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้ เมื่อศาลพบข้อเท็จจริงว่าผู้ใช้อำนาจปกครองใช้อำนาจปกครองโดยมิชอบ

การที่ผู้ใช้อำนาจปกครองถูกถอนอำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดไม่เป็นเหตุให้ผู้พ้นพ้นจากหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูเด็กตามกฎหมาย ศาลอาจกำหนดให้ ผู้ใช้อำนาจปกครองจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดู โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้ใช้อำนาจปกครอง ฐานะของผู้ให้การอุปการะเลี้ยงดูหรือผู้ดูแลปกครองเด็กและพฤติการณ์แห่งกรณี กรณีที่จำเป็นเร่งด่วนศาลอาจสั่งให้พนักงานคุ้มครองเด็กดำเนินการให้มีการทวงจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูให้แก่เด็กจากกองทุนส่งเสริมการคุ้มครองเด็กไปก่อนก็ได้

หลักเกณฑ์และวิธีการชำระเงิน หรือเรียกคืนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับค่าอุปการะเลี้ยงดูที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๔๙ เด็กที่ไม่มีผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายอื่น เด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กที่ผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้

ด้วยเหตุ ถูกจำคุก ถูกกักขัง พิกการ ทุพพลภาพ เจ็บป่วยเรื้อรัง ยากจน เป็นผู้เยาว์ หย่า ถูกทิ้งร้าง เป็นโรคจิตหรือโรคประสาท หรือเหตุอื่นใด ให้พนักงานคุ้มครองเด็กส่งเด็กเข้ารับการอุปการะเลี้ยงดูในครอบครัวทดแทน หรือมอบเด็กให้อยู่ในความอุปการะของบุคคลที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้ อุปการะเลี้ยงดู ระหว่างติดตามหาผู้ปกครอง หรือจัดหาครอบครัวทดแทนที่เหมาะสมให้ รวมทั้ง ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ตั้งผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แก่เด็ก

กรณีที่ไม่อาจหาครอบครัวทดแทนระหว่างการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หรือไม่สามารถจัดหาครอบครัวทดแทนให้แก่เด็กได้ พนักงานคุ้มครองเด็กอาจส่งตัวเด็กเข้ารับการอุปการะเลี้ยงดูในสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือส่งเด็กเข้าศึกษาหรือฝึกหัดอาชีพ หรือส่งเด็กเข้าบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในสถานที่ยกตั้งขึ้นเพื่อการนั้นๆ หรือส่งเด็กศึกษา กลุ่มมเกล่าจิตใจโดยใช้หลักศาสนาในวัดหรือสถานที่ทางศาสนาอื่น ๆ โดยยื่นรายงานถึงเหตุจำเป็น ข้างต้นต่อศาลเพื่อให้ศาลอนุญาต

มาตรา ๕๐ กรณีจำเป็นต้องใช้เวลาติดตามหาผู้ปกครอง หรือจัดหาครอบครัวทดแทน หรือตั้งผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือไม่อาจหาผู้ปกครองให้แก่เด็ก ได้นานเกินกว่าสามเดือนและจำเป็นต้องให้เด็กเข้ารับการอุปการะเลี้ยงดูในสถานดูแลเด็กที่ไม่ใช่ครอบครัว พนักงานคุ้มครองเด็กต้องยื่นแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก ตามมาตรา ๕๑ ต่อศาลภายในเจ็ดวันนับแต่วันครบกำหนดสามเดือน เพื่อให้ศาลออกคำสั่งให้ดำเนินการตามแผนนั้น ศาลอาจสั่งให้พนักงานคุ้มครองเด็กแก้ไขปรับเปลี่ยนแผนได้ตามที่เห็นสมควร เพื่อประโยชน์สูงสุดให้แก่เด็ก

มาตรา ๕๑ แผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก ตามมาตรา ๕๐ ให้รวมถึงการจัดหาอาสาสมัครให้เด็กสามารถยึดเหนี่ยวเป็นที่พึ่งทางจิตใจ ชี้นำแนวทางชีวิตให้แก่เด็กและชักชวนเด็กเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมการร่วมกับชุมชน ในวาระพิเศษ กิจกรรมเยี่ยมญาติ เยี่ยมครอบครัวเพื่อน กิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ที่ต้องใช้กำลังกาย ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาชุมชน กิจกรรมลูกเสือหรือยุวกาชาด การอาสาดูแลเด็กเล็ก ๆ การช่วยเหลือทางทรวงหรือดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ เป็นการฝึกทักษะการดำเนินชีวิต ทักษะในการจัดการปัญหา ทักษะในการแก้ไขความขัดแย้ง ทักษะทางสังคม ทักษะการควบคุมตนเอง ทักษะการวางแผนชีวิตในอนาคต ทักษะการบริหารรายได้รายจ่ายการออมและการลงทุนให้แก่เด็ก

หมวด ๖

เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด

มาตรา ๕๒ เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด เด็กที่กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ เด็กที่ศาลหรือผู้อำนวยการสถานพินิจส่งตัวเข้ามารับการคุ้มครอง รวมทั้ง เด็กที่เสพสุราหรือบุหรี่ปหรือพืชกระท่อมหรือสารเสพติดอื่น ๆ ที่ต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรม ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีหน้าที่จัดให้เด็กได้รับการบำบัดฟื้นฟูข้างต้น

มาตรา ๕๓ การกำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการ และพฤติกรรมของเด็ก ตามมาตรา ๕๒ พนักงานคุ้มครองเด็กจะต้องเชิญผู้ปกครอง โรงเรียน สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดู หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ด้วย มาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ พนักงานคุ้มครองเด็กอาจเชิญครูหรือผู้เคยให้การศึกษแก่เด็ก ญาติซึ่งเด็กและครอบครัวให้การยอมรับนับถือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็ก ผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตแพทย์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ๆ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ ผู้นำชุมชน กรรมการชุมชนหรือองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมการประชุมปรึกษาหารือดังกล่าว

พนักงานคุ้มครองเด็กอาจเสนอให้ประชุมลับหลังเด็ก หากการที่เด็กอยู่ร่วมในที่ประชุมจะไม่ก่อประโยชน์สูงสุดให้แก่เด็ก อย่างไรก็ตามพนักงานคุ้มครองเด็ก ต้องบันทึกความคิดเห็นของเด็กต่อมาตรการหรือการกระทำใด ๆ ตามแผนบำบัดฟื้นฟู ความคิดเห็นดังกล่าวจะต้องได้รับการพิจารณาประกอบการวินิจฉัยและกำหนดมาตรการหรือการกระทำข้างต้น ตามวัย และวุฒิภาวะของเด็กนั้นตามมาตรา ๗

การกำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กให้พนักงานคุ้มครองเด็กจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างพนักงานคุ้มครองเด็กและผู้ปกครอง โรงเรียน สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดู หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ด้วยคราวละไม่เกินสองปี โดยจะต้องทบทวนและประเมินผลการดำเนินการตามแผนทุกสามเดือนเป็นอย่างน้อย

มาตรา ๕๔ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กนำบันทึกข้อตกลงร่วมกันตามมาตรา ๕๓ ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาออกคำสั่ง เมื่อศาลเห็นว่าบันทึกข้อตกลงร่วมกันไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก ให้ศาลมีคำสั่งให้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงนั้น

กรณีที่ไม่อาจตกลงกันได้ให้พนักงานคุ้มครองเด็กยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลพิจารณากำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก ทั้งนี้ ให้ศาลมีอำนาจเรียกผู้ปกครอง โรงเรียน สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดู หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ด้วยมาให้การ รวมทั้งมีอำนาจเรียกผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องมาเสนอแนะความเห็นทางวิชาการเพื่อใช้ประกอบการวินิจฉัยของศาล

มาตรา ๕๕ กรณีพนักงานคุ้มครองเด็กเห็นว่าเด็กอาจไม่ปลอดภัยหรือมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดจำเป็นต้องคุ้มครอง พนักงานคุ้มครองเด็กอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะเลี้ยงดูในครอบครัวทดแทน สถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์หรือส่งเด็กศึกษากล่อมเกลাজิตใจโดยใช้หลักศาสนาในวัดหรือสถานที่ทางศาสนาอื่น ๆ คุ้มครองสวัสดิภาพหรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูระหว่างกำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูได้

ผู้ปกครอง โรงเรียน สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดู หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ด้วย อาจยื่นคำร้องคัดค้านคำร้องของพนักงานคุ้มครองเด็ก หากศาลเห็นว่าผู้ร้องคัดค้านให้ความร่วมมือกับพนักงานคุ้มครองเด็ก ในการกำหนดมาตรการหรือแผนบำบัดฟื้นฟูเฉพาะหน้า โดยไม่จำเป็นต้องส่งเด็กเข้าสถานคุ้มครองสวัสดิภาพหรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูรับการอุปการะเลี้ยงดูในครอบครัวทดแทน สถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์หรือส่งเด็กศึกษากล่อมเกลাজิตใจ โดยใช้หลักศาสนาในวัดหรือสถานที่ทางศาสนาอื่น ๆ ระหว่างการกำหนดแผนตามมาตรา ๕๘

ศาลอาจยกคำร้องและสั่งให้คู่กรณีกระทำตามข้อตกลงในการดำเนินมาตรการหรือแผนบำบัดฟื้นฟูเฉพาะหน้าที่ ให้ไว้แก่ศาล

การฝ่าฝืนข้อตกลงตามคำสั่งศาลไม่ว่ากรณีใด ให้ศาลพิจารณาคำสั่งตามคำร้องของพนักงานคุ้มครองเด็ก

หมวด ๗

การคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

มาตรา ๕๖ ในกรณีเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนต้องให้โอกาสแก่เด็กได้รับน้ำนมจากหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามเดือน

กรณีที่สามีภริยาที่ขอให้มีการตั้งครรภ์แทนถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิด ให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนรับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูอย่างบุตรจนกว่าพนักงานคุ้มครองเด็กจะสามารถจัดหาครอบครัวทดแทนที่เหมาะสมให้แก่เด็ก ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิ์ของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนและสามีที่จะรับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูเอง หากหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนและสามีไม่ประสงค์จะรับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูระหว่างการจัดหาครอบครัวทดแทนสำหรับเด็ก ให้พนักงานคุ้มครองเด็กดำเนินการตามมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ โดยอนุโลม หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนหรือพนักงานคุ้มครองเด็กหรือพนักงานอัยการ มีอำนาจฟ้องหรือร้องขอเกี่ยวกับอำนาจปกครองเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนได้ โดยให้ศาลคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของเด็กนั้นเป็นสำคัญ

กรณีที่สามีภริยาที่ประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนปฏิเสธไม่ยอมอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีอำนาจในการร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้สามีภริยาที่ประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดู โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้ใช้อำนาจปกครอง สถานะของสามีภริยาที่ประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนและพฤติการณ์แห่งกรณี ศาลอาจสั่งให้พนักงานคุ้มครองเด็กดำเนินการให้มีการทดรองจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูให้แก่เด็กไปก่อนเช่นเดียวกับบทบัญญัติในมาตรา ๔๘ หรือดำเนินการอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา ๕๗ ในกรณีเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการนั้น ให้พนักงานคุ้มครองเด็กดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๕ เสมือนหนึ่งเด็กถูกกระทำด้วยความรุนแรงภายในครอบครัว

มาตรา ๕๘ ให้นำบทบัญญัติในบรรพ ๕ ลักษณะ ๒ และลักษณะ ๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลมเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้

มาตรา ๕๙ ในกรณีที่เด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ถูกกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด ตกอยู่ในสภาพยากลำบาก หรือบิดามารดากระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพหรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก หรือเพื่อป้องกันมิให้เด็กได้รับอันตรายหรือถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม หรือให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบซึ่งอาจก่ออันตรายต่อสวัสดิภาพหรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีหน้าที่คุ้มครองดูแลเด็กตามพระราชบัญญัตินี้

กรณีตามวรรคหนึ่งหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนมีอำนาจฟ้อง หรือร้องขอเกี่ยวกับอำนาจปกครองเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนได้ โดยให้ศาลคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์สูงสุดของเด็ก

หมวด ๘

ผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๖๐ ในการดำเนินการคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น ถ้าพนักงานคุ้มครองเด็กเห็นว่ามีความสมควรแต่งตั้งผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็ก ให้ยื่นคำขอต่อประธานกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครหรือประธานกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อแต่งตั้งบุคคลที่สมควรใจและมีความเหมาะสมเป็นผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็ก โดยจะกำหนดสถานที่อยู่อาศัยของเด็กที่อยู่ในการกำกับดูแลของผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็กด้วยก็ได้

มาตรา ๖๑ ผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็กมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เยี่ยมเยียนเพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำแก่ผู้ปกครองให้สามารถอุปการะเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามมาตรฐานขั้นต่ำ และคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือเสี่ยงต่ออันตราย รวมทั้งปฏิบัติตามเงื่อนไขและวิธีการเลี้ยงดูบุตรที่ศาลสั่งหรือพนักงานคุ้มครองเด็กกำหนด

(๒) เยี่ยมเยียนเพื่อติดตามสภาพความเป็นอยู่ของเด็กที่อยู่ในการดูแลว่ามีสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมเป็นอย่างไร

(๓) ประเมินความเสี่ยงว่าเด็กอาจได้รับอันตรายจากผู้ปกครองหรือตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือไม่อย่างไร และรายงานให้พนักงานคุ้มครองเด็กทราบ

(๔) จัดทำรายงานและความเห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของเด็กและผู้ปกครอง เสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี

(๕) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พนักงานคุ้มครองเด็กมอบหมาย

ผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็กดำเนินการใดตามกฎหมายนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากพนักงานคุ้มครองเด็ก

หมวด ๙

สถานรองรับเด็ก

มาตรา ๖๒ ปลัดกระทรวง มีอำนาจให้การรับรองการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ได้ทั้งราชอาณาจักร และผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจให้การรับรองการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ และสถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ภายในเขตจังหวัดนั้น

มาตรา ๖๓ ให้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด กำกับดูแลและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ และสถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูที่อยู่ในเขตพื้นที่

มาตรา ๖๔ ภายใต้บังคับของมาตรา ๖๓ ผู้ใดจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ และสถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ต้องยื่นจดทะเบียนต่อ ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี

พนักงานคุ้มครองเด็กซึ่งปฏิบัติในเขตที่ตั้งของสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับและสถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู มีอำนาจหน้าที่เข้าไปตรวจสอบสถานดังกล่าวเมื่อได้จดทะเบียนตามวรรคหนึ่งแล้ว ว่าผู้ดูแลหรือผู้ปกครองสวัสดิภาพสามารถปกป้องให้เด็กปลอดภัยพ้นจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือปลอดภัยพ้นจากอันตรายด้วยประการใด ๆ ทั้งปวง รวมทั้งสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็ก ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือไม่ หากไม่สามารถตามที่ควรจะเป็นพนักงานคุ้มครองเด็กต้องให้การช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ดูแลและผู้ปกครองของเด็กหรือผู้ปกครองสวัสดิภาพ ตามบทบัญญัติในมาตรา ๒๘ รวมถึงชี้แนะให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

กรณีที่ผู้ดูแลและผู้ปกครองของเด็กหรือผู้ปกครองสวัสดิภาพไม่อาจปฏิบัติตามมาตรา ๘ โดยครบถ้วนแม้ว่าจะได้ให้ความช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำแล้ว ให้พนักงานคุ้มครองเด็กดำเนินการตามกระบวนการคุ้มครองเด็กในหมวด ๕

มาตรา ๖๕ ในสถานแรกรับ และสถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู จะต้องไม่ดำเนินกิจการในลักษณะแสวงหากำไรในทางธุรกิจ และต้องมีผู้ปกครองสวัสดิภาพในสถานนั้น

การดำเนินงานของสถานที่ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๖๖ การแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับ และสถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๖๗ ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับตัวเด็กที่จำต้องได้รับการคุ้มครองไว้เพื่อสืบเสาะและพินิจเด็กและครอบครัว วินิจฉัยกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการคุ้มครองแก่เด็กแต่ละคน ถ้าจำเป็นอาจรับตัวเด็กไว้ปกครองดูแลชั่วคราวได้ไม่เกินสามเดือน

(๒) สืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กที่จำต้องได้รับการคุ้มครอง รวมทั้งของผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็ก และมูลเหตุที่ทำให้เด็กตกอยู่ในสภาวะจำต้องได้รับการคุ้มครอง เพื่อรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) จัดให้มีการตรวจสุขภาพกายสุขภาพจิตและตรวจวัดพัฒนาการ พร้อมทั้งดำเนินการฟื้นฟูหรือรักษาเยียวยาแก่เด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล

(๔) จัดที่พักอาศัย ที่หลับนอน เครื่องนุ่งห่ม ให้เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ และจัดอาหารให้ถูกอนามัยและเพียงพอแก่เด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล

(๕) จัดการศึกษา อบรม การกีฬา และนันทนาการให้แก่เด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลให้เหมาะสมกับเพศ วัยและสภาพของเด็กแต่ละคน

(๖) จัดส่งเด็กที่ได้ดำเนินการตาม (๑) และ (๒) ไปยังสถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู โรงเรียน หรือสถานที่อื่นใดที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองเด็กให้เหมาะสมกับวัยและสภาพของเด็กแต่ละคน

(๗) มอบตัวเด็กแก่ผู้ปกครอง ครอบครัวทดแทนหรือบุคคลที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดู

(๘) ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือแก่ผู้ปกครอง ในกรณีที่เด็กจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครอง

ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับ ต้องดำเนินการให้เด็กสามารถกลับไปอยู่กับผู้ปกครองหรือครอบครัวทดแทนก่อน ส่วนการจัดให้เด็กไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู ให้ดำเนินการเป็นวิธีสุดท้าย

มาตรา ๖๘ ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานสงเคราะห์มีอำนาจและหน้าที่ตามมาตรา ๖๗ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปรับแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้วยการสร้างวินัยเชิงบวกและกระตุ้นพัฒนาการของสมองส่วนหน้า ชี้แนะแนวทางชีวิต จัดการศึกษา การฝึกอบรม อบรม สั่งสอน และฝึกหัดอาชีพแก่เด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของสถานสงเคราะห์ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

(๒) จัดบริการแนะแนว ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือแก่ผู้ปกครอง จัดกิจกรรมแก้ไขเยียวยาหรือบำบัดฟื้นฟูสภาพครอบครัวซึ่งมีภาวะเสี่ยง กรณีต้องส่งตัวเด็กคืนให้แก่ครอบครัวที่อาจจะมีอันตรายให้แก่เด็กหรือมีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็ก

(๓) สอดส่องและติดตามให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือแก่เด็กที่ออกจากสถานสงเคราะห์ไปแล้ว เพื่อเป็นการคุ้มครองแก่เด็กที่เคยอยู่ในสถานสงเคราะห์มิให้กลับไปสู่สภาพเดิม

(๔) เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา และแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการคุ้มครอง อบรม สั่งสอนและเลี้ยงดูเด็กที่อยู่ในการกำกับดูแลเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถปกป้องให้เด็กปลอดภัยจากอันตรายด้วยประการใด ๆ ทั้งปวง รวมทั้งได้รับการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวง

ก่อนดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้สืบเสาะและพินิจตามมาตรา ๖๗ (๒) เว้นแต่เป็นกรณีที่เด็กถูกส่งมาจากสถานแรกรับซึ่งมีรายงานการสืบเสาะและพินิจแล้ว หรือรับเด็กไว้ตามคำสั่งศาลหรือตามแผนของพนักงานคุ้มครองเด็กร่วมกับผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา กฎหมาย และหลักวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กและครอบครัวนั้น อาจงดการสืบเสาะและพินิจได้

มาตรา ๖๙ ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปกครองดูแลและอุปการะเลี้ยงดูเด็กที่อยู่ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ

(๒) จัดการศึกษา อบรม และฝึกอาชีพแก่เด็กที่อยู่ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ

(๓) แก้ไขความประพฤติ บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกายจิตใจ แก่เด็กที่อยู่ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ

(๔) จัดกิจกรรมแก้ไขเยียวยาหรือบำบัดฟื้นฟูสภาพครอบครัวซึ่งมีภาวะเสี่ยง กรณีต้องส่งตัวเด็กคืนให้แก่ครอบครัวที่เด็กจะได้รับอันตรายหรือเสี่ยงต่อการกระทำความผิด

(๕) เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา แนะนำ และตักเตือนเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ ความประพฤติ การศึกษา และการประกอบอาชีพแก่เด็กที่อยู่ในการกำกับดูแล

(๖) เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา และแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการคุ้มครอง อบรม สั่งสอนและเลี้ยงดูเด็กที่อยู่ในการกำกับดูแลเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถปกป้องให้เด็กปลอดภัยจาก อันตรายด้วยประการใด ๆ ทั้งปวง รวมทั้งได้รับการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนา ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๐ ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานพัฒนาและฟื้นฟู มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับเด็กที่จำต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพด้านร่างกายหรือจิตใจไว้ ปกครองดูแล

(๒) ทำการสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูเด็กแต่ละคน

(๓) จัดการศึกษา ฝึกอบรม สั่งสอน บำบัดรักษา แนะนำ และฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจให้เหมาะสมแก่เด็กแต่ละคนที่อยู่ระหว่างการปกครองดูแล

(๔) จัดกิจกรรมแก้ไขเยียวยาหรือบำบัดฟื้นฟูสภาพครอบครัวซึ่งมีภาวะเสี่ยง กรณีต้องส่งตัวเด็กคืนให้แก่ครอบครัวที่เด็กจะได้รับอันตรายหรือเสี่ยงต่อการกระทำความผิด

(๕) เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา และแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับปฏิบัติตนเพื่อให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูเด็กที่อยู่ในการปกครองดูแลของตน รวมทั้งเพื่อให้ ผู้ปกครองสามารถปกป้องให้เด็กปลอดภัยจากอันตรายด้วยประการใด ๆ ทั้งปวง และได้รับการ อุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนา ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๑ ผู้ปกครองสวัสดิภาพ และผู้ปฏิบัติงานในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูรวมทั้งผู้บริหารของโรงเรียน และสถานศึกษามีหน้าที่ป้องกันเด็กที่อยู่ในการปกครองดูแลไม่ให้ถูกทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ กักขัง ทอดทิ้ง หรือลงโทษเด็กโดยวิธีการรุนแรงประการอื่น

มาตรา ๗๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ปกครองสวัสดิภาพเป็นเจ้าพนักงานตามประมวล กฎหมายอาญา

มาตรา ๗๓ พนักงานคุ้มครองเด็กและผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ปกป้องคุ้มครอง มิให้มีการเปิดเผยข้อมูลของเด็กและผู้ปกครองของเด็ก ที่อาจก่อให้เกิดเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก

หมวด ๑๐
กองทุนส่งเสริมการคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๗๔ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในกรมกิจการเด็กและเยาวชน เรียกว่า “กองทุนส่งเสริมการคุ้มครองเด็ก” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับใช้จ่ายในการส่งเสริมการคุ้มครองเด็ก รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในกระบวนการคุ้มครองเด็กหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามกระบวนการคุ้มครองเด็ก ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๕ กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินที่โอนมาจากกองทุนคุ้มครองเด็ก
- (๒) เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปีตามความเหมาะสม
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้
- (๔) เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ
- (๕) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายหรือโดยนิติกรรมอื่น
- (๖) เงินที่รับจากเงินประกันของผู้ปกครองที่ผิดทัณฑ์บน
- (๗) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
- (๘) เงินที่ได้รับในกรณีอื่น ๆ

มาตรา ๗๖ เงินและดอกผลที่กองทุนได้รับตามมาตรา ๗๕ ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๗๗ เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งใดมีรายได้ของตนเองไม่เพียงพอต่อการดำเนินการคุ้มครองเด็ก ดังต่อไปนี้

- (๑) การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัว หรือครอบครัวทดแทนของเด็ก
- (๒) การให้ความช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในกระบวนการคุ้มครองเด็กหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามกระบวนการคุ้มครองเด็ก
- (๓) การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กหรือการดำเนินการอื่น เพื่อประโยชน์ของเด็กโดยตรง ในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานสงเคราะห์ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือหน่วยงานอื่นใด รวมทั้งการช่วยเหลือเด็กที่พ้นจากความปกครองดูแลของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู
- (๔) การส่งเสริมระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครองของโรงเรียนและสถานศึกษา
- (๕) การดำเนินงานกองทุนหรือการบริหารกองทุน และกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับการจัดกิจการของกองทุน

มาตรา ๗๘ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ

ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไม่เกินสามคน ในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนจากภาคเอกชนซึ่งเกี่ยวข้องกับงานด้านสวัสดิการเด็กอย่างน้อยหนึ่งคน เป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองเด็กเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา ๗๙ การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๘๐ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) บริหารกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
- (๒) พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครองเด็ก ตามมาตรา ๗๗ หรือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดหรือตามคำสั่งศาล
- (๓) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
- (๔) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคุ้มครองเด็ก
- (๕) ปฏิบัติการอื่นหรือกระทำกิจการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ

มาตรา ๘๑ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๒ ศาลอาจสั่งให้กองทุนส่งเสริมการคุ้มครองเด็ก จ่ายเงินตามวิธีการคุ้มครองเด็กที่พนักงานคุ้มครองเด็กร้องขอต่อศาล

มาตรา ๘๓ ให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนจำนวนห้าคน ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการเงิน การสวัสดิการเด็ก และการประเมินผลและให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองเด็กเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๙ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการติดตามและประเมินผลตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา ๘๔ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลตามมาตรา ๘๓ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน
- (๒) รายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ
- (๓) มีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกองทุนจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาประเมินผล

มาตรา ๘๕ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำงบดุลและบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีตรวจสอบภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนในรอบปีแล้วจัดทำรายงานผลการสอบและรับรองบัญชีและการเงินของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีเพื่อคณะกรรมการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

รายงานผลการสอบบัญชีตามวรรคสองให้รัฐมนตรีเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทราบและจัดให้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๑๑

โรงเรียนและสถานศึกษา

มาตรา ๘๖ โรงเรียนและสถานศึกษา ต้องจัดให้มีระบบงานในการจำแนกคัดกรองเด็กนักเรียน นักศึกษาที่มีปัญหาในการเรียนหรือการศึกษา ว่ามีสาเหตุมาจาก เด็กถูกระทำด้วยความรุนแรง ถูกกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบากหรือผู้ปกครองกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพหรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโต หรือพัฒนาการของเด็ก หรือด้วยเหตุประการอื่นใด โดยจะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งต่อพนักงานคุ้มครองเด็ก โดยมีชักช้า

มาตรา ๘๗ โรงเรียนและสถานศึกษา ต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา โดยกำหนดให้เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองต้องเข้าร่วมเพื่อส่งเสริม ให้เด็กนักเรียน นักศึกษาประสบความสำเร็จทางการศึกษา ด้วยการพัฒนาความสามารถในการรู้จักคิด สามารถควบคุมตนเองให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกลมกลืนกับสังคมแวดล้อม

จำนวนครั้งและระยะเวลาทำกิจกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้โรงเรียนและสถานศึกษา กำหนดร่วมกับผู้ปกครอง ทั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่าหกชั่วโมงต่อภาคการศึกษา

มาตรา ๘๘ โรงเรียนและสถานศึกษา ต้องให้ความร่วมมือต่อพนักงานคุ้มครองเด็ก ในการคุ้มครองเด็ก โดยเฉพาะเมื่อเด็กตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือกระทำผิดระเบียบของโรงเรียนและสถานศึกษาซ้ำซาก ทั้งนี้ พนักงานคุ้มครองเด็กอาจขอให้โรงเรียนและสถานศึกษา ดำเนินการตามขอบเขตหน้าที่เพื่อช่วยให้การคุ้มครองเด็กบรรลุผล รวมทั้งสามารถแก้ไขเยียวยาพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือกระทำผิดระเบียบของโรงเรียนและสถานศึกษา ซ้ำซาก

การติดตามพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือกระทำผิดระเบียบของโรงเรียนและสถานศึกษา ซ้ำซาก เป็นหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการจะมอบหมายให้บุคลากรในสังกัด ดำเนินการในระยะแรกตามขอบเขตหน้าที่ร่วมกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาและผู้ปกครองแก้ไขเยียวยาเท่าที่ทำได้ แล้วส่งต่อความรับผิดชอบให้แก่พนักงานคุ้มครองเด็ก

หมวด ๑๒
การกระทำอันถือว่าเป็นความผิด

มาตรา ๘๙ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

- (๑) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการกระทำความรุนแรงต่อเด็ก
- (๒) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือรักษาพยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแลของตน จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (๓) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กฝ่าฝืนระเบียบของโรงเรียนหรือสถานศึกษา หรือประพฤตินั้นไม่สมควร โดยประการที่น่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติดีเสี่ยงต่อการกระทำผิด
- (๔) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใด เพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มีโชติของเด็กร เว้นแต่เป็นการกระทำของทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว
- (๕) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อน หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการกระทำผิด หรือกระทำด้วยประการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก
- (๖) ใช้ จ้าง หรือวานเด็กให้ทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจมีผลกระทบต่อเจริญเติบโต หรือขัดขวางต่อการพัฒนาการของเด็ก
- (๗) บังคับ ชูเชื้อ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นเกม หรือกีฬา หรือให้กระทำการใดเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้าอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็กหรือมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมต่อเด็ก
- (๘) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใดหรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า
- (๙) บังคับ ชูเชื้อ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจาร ไม่ว่าจะเข้าไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด
- (๑๐) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์
- (๑๑) จำหน่าย ให้ แลกเปลี่ยน หรือชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเสพยาเสพติดหรือเข้าไปในสถานที่เพื่อการจำหน่ายหรือเสพยาเสพติด
- (๑๒) จัดให้เด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์ชกมวย และการจัดชกมวยเด็ก ซึ่งมีอายุเกินกว่าสิบห้าปีที่ไม่มีการกำหนดเงื่อนไข กติกาและอุปกรณ์ในการป้องกันความปลอดภัยสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะ

มาตรา ๙๐ ห้ามมิให้ผู้ใดสร้าง โฆษณาหรือเผยแพร่ภาพจำลองเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เด็กถูกระทำทารุณกรรมทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศทุกประเภท เว้นแต่เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อใช้ในการพิจารณาคดีของศาล

มาตรา ๙๑ ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครองที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

มาตรา ๙๒ ห้ามมิให้ ผู้ปกครองสวัสดิภาพหรือผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็ก เปิดเผย ชื่อตัว ชื่อสกุล ภาพหรือข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับตัวเด็ก ผู้ปกครอง โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งของเด็กหรือผู้ปกครอง

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่พนักงานคุ้มครองเด็ก พนักงานฝ่ายปกครอง นักสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา ซึ่งได้ล่วงรู้ข้อมูลดังกล่าวเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วย โดยอนุโลม

ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลที่เปิดเผยโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง

มาตรา ๙๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีโทษตามกฎหมายอื่นที่หนักกว่า ก็ให้ลงโทษตามกฎหมายนั้น

มาตรา ๙๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานคุ้มครองเด็ก การดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลนั้นให้เป็นอันระงับไป

มาตรา ๙๖ ผู้ใดจัดตั้งหรือดำเนินกิจการสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูตามมาตรา ๖๔ โดยมีได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่งได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ภายในระยะเวลาที่พนักงานคุ้มครองเด็ก กำหนด การดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลนั้นให้เป็นอันระงับไป

มาตรา ๙๗ ผู้ใดกระทำการเป็นผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู โดยมีได้รับแต่งตั้งตาม มาตรา ๖๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๘ การกระทำความผิดตามมาตรา ๘๙ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ และ มาตรา ๙๒ หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกและมีได้เป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานคุ้มครองเด็กหรือพนักงานฝ่ายปกครอง มีอำนาจตักเตือนไว้ก่อน

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๙๙ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้ ภาระผูกพัน และบุคลากรของกองทุนคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ไปเป็นของกองทุนส่งเสริมการคุ้มครองเด็กนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๐๐ ให้สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพและสถานพัฒนาและฟื้นฟูของหน่วยราชการหรือของเอกชนที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่ดำเนินกิจการอยู่จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูแล้วแต่กรณีตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ยังคงปฏิบัติหน้าที่อยู่จนถึงวันที่คณะกรรมการได้กำหนด หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการแต่งตั้งพนักงานคุ้มครองเด็ก และดำเนินการแต่งตั้งพนักงานคุ้มครองเด็กแล้วเสร็จ

มาตรา ๑๐๒ บรรดากฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศหรือคำสั่งที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้คงใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งตามพระราชบัญญัตินี้

การดำเนินการออกกฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศหรือคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา ๑๐๓ ให้กรมกิจการเด็กและเยาวชนหรือพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดต้องดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดอื่นๆ แล้วแต่กรณีรับตัวเด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดแต่อายุไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญาเพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ โดยให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเข้ามาร่วมในระยะห้าปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

กรณีเด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและอายุถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญาและศาลพิพากษาให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต้องดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งรับตัวเด็กไปเพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยให้กรมกิจการเด็กและเยาวชนเข้ามาร่วมในการดำเนินการดังกล่าว

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

